

hvis hele Norden siger: Vi ville værge vort Land. Man vil maasse sige: Kun en vis Del af disse vilde være virkelig mobil til at søres fra den ene Del af Skandinavien til den anden til Forsvar. Dette kan være sandt, og hvilken Del dette gjaldt, skal jeg ikke komme ind paa. Men jeg maa fastholde, at 5 pCt. af en Befolkning ikke er for Meget at regne som Forsvarsstyrke, naar den bæres af en bestemt Villie til at hævde Nordens Stilling under de Forhold, som nu eksistere i Verden, og et Skandinavien i Forbund, indrettet paa denne Maade, vilde efter min Forimening have en ganske særlig Betydning, ogsaa i den Retning, at beholde Fred, i Retning af aldrig at komme til at bruge disse Kombattanter aktivt i Krigstid, og dette faa meget snarere, som jeg dog tror, at heller ikke de germaniske Stammer udenfor Norden kunne være i Tvivl om Betydningen af et godt Forhold til et fredeligt Norden i et saadan Militærsamfund, og jeg kan gaa videre, — jeg skulde mene, at man kan vel neppe være i Tvivl om, at en saadan Ordning kunde ogsaa have en særlig Betydning for Tilveiebringelsen af den Folkstemning i Tydskland, ud af hvilken vi skulde vente at faae, hvad vi med Rette kalde vor moralske Ret til den øvrige, den fraskilte Del af det danske Rige. Det har langt frem med disse Tanker, det vil jeg gjerne tro, det har langt frem dermed i vort lille Land og maasse endnu længere i de andre, idet de maasse ikke endnu i tilstrækkelig Grad skjønne, at dersom man skulde gaa videre mod os, saa gaar man videre mod hele Norden. Maasse er det ikke saaledes gaaet op for de andre Lande, som det buude gaa op for dem, for at en saadan Stilling vilde indtræde, og der er selvfølgelig ogsaa meget andet at gjøre. Vi have ligget i Overveielser af vort Forsvarsvæsen her, og saavidt mig bekendt, har man ikke i mindre Grad haat Strid derom andetsteds, og hvor stærkt man end dømmes om vort Hærvæsen, ville upartiske Sagkyndige mulig dømmes nok saa haardt om Forsvarsforholdene andetsteds, saa at jeg vil indrømme, at den nordiske Folkeand maatte være særlig vakt for at føre frem alle de Foranstaltninger i de forskellige Lande, alle de Offre, der kræves, ud af hvilke et saadan Forbund skulde fremstaa; men det udelukker ikke, at man taler derom, at man spørger igjen efter Skandinavismen efter de mange Aar, den har ligget i Dvale, og hvad Kraft det Samliv, de skandinaviske Befræbelsers have haat, som vi have været Vidne til i den sidste Mennekealder.

Jeg maa indrømme, at, hvad der foreligger her, er ikke forberedt paa dette. Det er muligt, at, var nærværende Forslag forberedt paa dette, med Forbehold selvfølgelig af ethvert Lands fulde og frie Selvbestemmelse iøvrigt, vilde flere Bestemmelser i Forslaget have set anderledes ud, og formodentlig ogsaa de forskellige Villier vilde have været mere stikfede til at høre sig sammen. Der foreligger et for os selv uden Neutralitet og

uden Forbund forberedt Forslag. Jeg antager, at, naar man taler om Allierede, var den eneste Allierede, der kunde være Tale om for os at indgaa med, at søge i den Retning, jeg har nævnet. En Alliance med en af Stormagterne var at spille ind i den europæiske Koncert. Jeg er ikke tilbøjelig til at tro, at det vilde være særlig lykkeligt for os at spille med i denne Koncert. Forslaget er altsaa forberedt for os saaledes, og Forberedelsen, ja, den er med Hensyn til Fremgangsmaaden den i de senere Aar sædvanlige. I 1866 nedsatte man en Kommission, bestaaende af Militære, Politikere og Finantsmænd, for at disse Mænd skulde ved Overveielse af Hærforslaget tage de forskjellige Hensyn i Betragtning, som maatte tages for at føre Sagen lykkelig igjennem i Rigsdagen. Jeg tror, at denne forberedende Fremgangsmaade havde en meget væsentlig Indflydelse paa Forslagets eget indre Indhold og ogsaa paa den lykkelige Skjæbne, som det havde i Rigsdagen. Senere har man fra 1870 i sin Forberedelse stadig kun henholdt sig til de Militære, og saavidt jeg har kunnet skjønne efter tidligere Betænkninger, forekommer det mig, at man ogsaa ofte har valgt disse med særligt Henblik paa — det er muligt, jeg tager feil — at kunne faae det Svar, man ønskede, men i hvert Fald er det sikkert nok, at det er forberedt ensidigt, rent fra et militært Standpunkt uden det fornødne økonomiske Hensyn. Jeg bebrejder ikke Regjeringerne i de sidste Aar, at de have gjort dette, og navnlig heller ikke, at det er flet her nu; thi jeg vil indrømme, at de politiske Forhold vare for en saadan Samarbeiden i 1866 bedre, end de have været i de senere Aar, og jeg vil ikke antage, at det havde baaret nogen væsentlig Frugt, om Ministeriet denne Gang var fravegen den i de senere Aar brugte Forberedelsesmaade. Jeg erkjender, som jeg altid har erkjendt, at der i disse Forberedelser ligger baade et fagligt og et patriotisk Hensyn, som man maa agte, selv om man ikke kan følge med paa flere Punkter. Naar vi tage fat paa dette Forslag her, er der som et Hovedspørgsmaal fremstillet — og det ligger naturligt for —: Forholdet mellem Hæren og Flaaden. Hvor skulle vi lægge Hovedvægten? Paa Hæren eller paa Flaaden? Det er et saa naturligt Udgangspunkt for Forhandlingerne om denne Sag, som her ligger for, at ogsaa jeg gjerne vil sige et Par Ord derom. Jeg forstod ikke rigtigt min ærede Kollega fra Stege (Bojsen); han tog ikke noget bestemt Standpunkt, forekommer det mig. Vilde han have, at Flaaden skulde være Hoveddaabenet, og at vi navnlig skulde lægge Hovedvægten derpaa? Ogsaa jeg er gaaet tidligere med Drømme i denne Henseende, det nytter ikke at negte det, at, selv om der gives Danske, som kunne blive søsyge, naar de høre Tale om en Matros, have vi dog Alle stor Kjærlighed til Søen og dens Mænd, Noget